

The Views of Primary School Teachers about How They Perceive Active Learning*

Yasin AKAY**

Ayfer KOCABAŞ ***

ABSTRACT. The purpose of this study was to examine the class teachers' views about how they perceive active learning. Research was conducted in Bursa and Mardin in 2010-2011 Academic year. 155 classroom teachers including 55 teachers from the centre of Bursa, 50 teachers from the centre of Mardin and 50 teachers from Nusaybin that is the county of Mardin, set the research sampling. The research data was obtained with an interview form which consists of semi-structured open-ended questions. Expert opinions have been obtained and the necessary arrangements have been made about the form on which teachers give opinion in writing. The qualitative data obtained from the written teacher views about this form was resolved by means of descriptive analysis. Codes were created in the process of data analysis and themes were obtained based on these codes. Frequencies and percentages of the data obtained through qualitative analysis were found. Codes and themes were given in research findings and appropriate teacher views to these themes have been used to support the findings. Consequently, it revealed that teachers perceived active learning in the knowledge level and they were deficient in practice.

Keywords: Learning, active learning, teacher of primary school, perception.

* This study was presented as verbal at 10th Primary School Teaching Symposium (2011) in Sivas Cumhuriyet University

** Teacher, Ministry of National Education, Buca, İzmir, Turkey. E-mail: yasinakay35@hotmail.com

*** Prof. Dr., Dokuz Eylül University, Department of Primary School Teaching, İzmir, Turkey. E-mail: ayfer.kocabas@deu.edu.tr

SUMMARY

Purpose and Significance: In 2005, a teaching program which students composed what they learnt, decided on the process, had the responsibility of their teachings, were more desired and active on the learner based structured learning theory was began to be applied in our country. Therefore, different ways of teaching and learning information and active learning methods have increased the importance of the fore. The aim of this research is to investigate the ideas of first grade teachers about they perceive active learning.

Method: The research is carried out with 55 teachers in Bursa, 50 teachers in Mardin, 50 teachers in Nusaybin- total 155 first grade teachers- in academic year of 2010 – 2011. A form consisting of half structured open ended questionnaires is prepared to get the date in the research. The views of experts are asked and the necessary arrangements are done about this from and the views of teachers are learned through this form. The data acquainted from the written qualified ideas of the teacher are analyzed through descriptive analysis.

Result: When the answers of the teachers are analyzed; it is found out that teachers get the theory of active learning but they are not very good at practicing it. It is also founded that most of the teachers haven't taken a course on seminar about active learning. It is found out that the university education they got at the theory level and they are inadequate in practice. The question – answer method is used more than other techniques. The deficiency of the teachers in practice affected the rare use of the other techniques. The problems of teachers are timing, speed, the school's outlook and the deficiency of material. As seen here, teachers don't use active learning and low levels of implementing occur. As the problems encountered when implementing active learning, these words were used for the students: unwilling, uninterested, shy, unable to express oneself, irresponsible and distracted.

Discussion and Conclusions: As a result, active learning should be accepted to be the most appropriate way to provide developments in the student's aspects of cognitive, affective and psychomotor. The teachers of primary school should be educated about active learning in a serious way. During this period, the practice must be the most important subject and whether these teachers use active learning or not should be analyzed. Moreover, education should often be evaluated and productivity should be assured.

Sınıf Öğretmenlerinin Aktif Öğrenmeyi Nasıl Algıladıklarına İlişkin Görüşleri *

Yasin AKAY** Ayfer KOCABAŞ***

ÖZ. Bu araştırmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin aktif öğrenmeyi nasıl algıladıklarına ilişkin düşüncelerini incelemektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Bursa ve Mardin illerinde yürütülmüş olup, Bursa ili merkezinde 55, Mardin ili merkezinde 50 ve Mardin ili Nusaybin ilçesinde 50 sınıf öğretmeni olmak üzere toplam 155 sınıf öğretmeni araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış açık uçlu sorulardan oluşan görüşme formu ile elde edilmiştir. Öğretmenlerin yazılı olarak görüş bildirdikleri bu formla ilgili uzman görüşleri alınmış ve gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Öğretmenlerin yazılı görüşlerinden elde edilen nitel veriler betimsel analiz yoluyla çözümlenmiştir. Verilerin analiz sürecinde kodlar oluşturulmuş ve bu kodlara dayalı temalar elde edilmiştir. Nitel analiz yoluyla elde edilen verilerin frekans ve yüzdeleri bulunmuştur. Araştırmanın bulgularındaki kod ve temalar belirlenmiş, bu temalara uygun öğretmen görüşleri yorumlanmıştır. Sonuç olarak, öğretmenlerin aktif öğrenmeyi bilgi düzeyinde algıladıkları, uygulama yönlerinin zayıf olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Sözcükler: Öğrenme, aktif öğrenme, sınıf öğretmeni, algı.

* Cumhuriyet Üniversitesince düzenlenen X. Sınıf Öğretmenliği Sempozyumunda (2011) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Öğretmen, Mili Eğitim Bakanlığı, Buca, İzmir, Türkiye. E-posta: yasinakay35@hotmail.com

*** Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, İzmir, Türkiye. E-posta: ayfer.kocabas@deu.edu.tr.

GİRİŞ

Son yıllarda dünyada bilimsel ve teknolojik alandaki hızlı gelişmeler bilgi üretimini arttırmış, bilginin sürekli artması ve yenilenmesi de bilginin alınmasında ve kullanılmasında, bulunduğumuz çağın gereksinimlerini karşılayacak farklı ve etkili öğretim yöntemlerinin kullanılmasını gerektirmiştir.

Çağın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatılmış, kendisini ve çevresini sürekli geliştirebilen, olgu ve olayları çok yönlü değerlendirebilen bireylerin yetiştirilmesi son derece önemli ve gerekli hale gelmiştir (Gökçe, 2004: 213). Bir toplumun gelişmiş toplum özelliğini kazanabilmesi ancak dünyadaki değişme ve gelişmelere ayak uydurabilecek ve katkıda bulunabilecek şekilde yetiştirilen bireylere sahip olmasıyla mümkün olmaktadır (Dilaver, 1996: 117).

Her toplum, bireylerini, yaşadığı toplumun ve bağlı bulunduğu çağdaş dünyanın uyumlu bir üyesi haline getirerek, çağın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatmak çabası içindedir. Bu doğrultuda Türkiye’de de çeşitli çabalar vardır. Okullarda öğrenci merkezli öğrenmeyi temel alan stratejilerin uygulanmaya başlanması da bu çabalardan biridir (Ayan, 2002: 2).

Öğrenci merkezli öğrenmeyi temel alan aktif öğrenme stratejilerinin uygulandığı öğretim sürecinde; öğrencinin öğrenmeyi nasıl gerçekleştireceği, ne kadar öğrendiği, eksikliklerinin neler olduğu, derse nasıl yoğunlaşacağı, ne zaman ve kimden yardım isteyeceği, nasıl kavrayacağı vb. ile ilgili bir dizi karar alınması gerekir. Geleneksel olarak bunların çoğuna öğretmen karar verir. Aktif öğrenmede ise öğrenme sürecinin sorumluluğu öğrencidedir ve verilecek kararları öğrencinin kendisi alır. Aktif öğrenme yaklaşımı, öğrenci özellikleri bakımından incelendiğinde ise en önemli özelliğinin; öğrencilerin kendi öğrenme süreçlerinin sorumluluğunu taşımaları ve bu süreçle ilgili kararları kendilerinin almaları olduğu söylenebilir. Böylece öğrenciler, bir başkasının (öğretmen, anne, baba) daha iyi bilen bir öğreticinin kendi adına aldığı kararları uygulamak yerine, kendi kontrol ettiği süreçlerle öğrenmeye çalışırlar. En önemlisi ise öğrencilerin kendi öğrenme becerileri ve değer yargılarını kullanarak keşif türünden araştırmalarda bulunmalarıdır (Açıkgöz, 2003; Subaşı, 2002; Şahinel, 2003).

Ülkemizde duruma bakıldığında, yaşadığımız çağın gereksinimlerine uygun olarak, eğitime ilişkin bazı yenileşme çalışmaları görülmektedir. 2005 yılında öğrencilerin öğrenilenleri yapılandırdığı, süreçle ilgili kararlar aldığı, öğrenmelerinin sorumluluğunu aldığı, daha istekli ve katılımcı, öğrenen merkezli (aktif öğrenme), yapılandırmacı yaklaşıma uygun bir öğretim

programı uygulamaya girmiştir. Programın önemle üstünde durduğu ve öğretmenlerin kullanmasını önerdiği yaklaşımlardan biri de içinde bulundurduğu birçok strateji, yöntem ve teknikle aktif öğrenmedir.

İlköğretim yıllarında aktif öğrenme stratejilerinin uygulanması ayrı bir anlam taşımaktadır. Çünkü ilköğretim yılları öğrenme alışkanlıklarının kazanıldığı ve kalıcı hale geldiği yıllardır (Senemoğlu, Gömleksiz ve Üstündağ, 2003: 5). Bu nedenle öğrencilerin kendini daha rahat ifade edebileceği, yeteneklerini sergileyebilecekleri ortam bulabilmeleri gelişimleri açısından önemlidir. Öğrencilerin sorumluluk duygusu içinde, yeteneklerini kullanarak, kendi kararlarıyla ve eğlenerek etkinliklere katılmalarının en etkili yaklaşımları arasında aktif öğrenme yer almaktadır. Aktif öğrenme buluş yoluyla öğrenme, soru-cevap, proje tabanlı öğrenme, probleme dayalı öğrenme, dramatizasyon, örnek olay, gezi, deney gibi birçok strateji, yöntem ve tekniği barındırmaktadır (Açıkgöz, 2003; Vural, 2004; Yavuz, 2005). Kullanılan bu strateji, yöntem ve tekniklerin öğrenci gelişimi üzerinde etkileri birçok araştırmada ortaya konmuştur.

Örneğin Aydede'nin (2006) yaptığı çalışmada ilköğretim altıncı sınıf fen bilgisi dersinde deney grubunda aktif öğrenme kullanılarak gerçekleştirilen öğretim durumlarının kontrol grubunda öğretmen merkezli geleneksel öğretimin uygulandığı etkinliklere göre başarı, tutum ve kalıcılıkta anlamlı derecede farklı olduğu belirlenmiştir. Koç'un (2007) yaptığı araştırmada ise aktif öğrenmenin okuduğunu anlama başarıları ve eleştirel düşünme becerileri üzerinde geleneksel öğretim yöntemlerine göre daha etkili olduğu saptanmıştır.

Aktif öğrenme yöntem ve tekniklerinin sadece ilköğretim düzeyinde değil eğitimin birçok seviyesinde etkinliği belirlenmiştir. Örneğin Canakay ve Bilen (2008), aktif öğrenme yöntemlerinin müzik öğretmeni adaylarının "Müzik Teorisi" dersine ilişkin özyeterlik algıları üzerindeki etkileri adlı çalışmasında deney grubu lehine anlamlı fark bulmuştur. Yine üniversite öğrencileriyle yapılan bir araştırmada Kalem ve Fer (2003) aktif öğrenme ile oluşturulan öğrenme ortamının, öğrenme, öğretme ve iletişim süreci boyutları yönünden öğrenciler üzerinde olumlu etkisinin olduğunu göstermiştir.

Aktif öğrenme ile ilgili diğer birçok araştırmada (Aksu, 2005; McNeal, 2001; Memnun, 2008; Telli ve diğ., 2004; Tombe, 1989) başarı, tutum, kalıcılık üzerinde olumlu etkileri gözlemlendiği gibi birçok araştırmada aktif öğrenmenin eleştirel düşünme (Burbach ve diğ., 2004), kendi kendine öğrenme (Sivan ve diğ., 2000), motivasyon ve özyeterlilik (Wilke, 2003) gibi özelliklerde olumlu etki meydana getirdiği belirlenmiştir. Aktif öğrenme yöntemlerinden özellikle işbirliğine dayalı öğrenme yapılandırılmış grup çalışması gerektirdiğinden öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel

öğrenme alanları ve çoklu zekâ alanları üzerindeki olumlu etkileri pek çok araştırma ile ortaya konmuştur (Bayrak, 2000; İnan, 2003; Kocabaş, 1998b; Selcioğlu, Demirsöz ve Kocabaş, 2006).

Aktif öğrenmenin yararlarının ortaya çıkarıldığı birçok araştırma olmasına rağmen birçok araştırmada aktif öğrenme strateji, yöntem ve tekniklerinin kullanılmasında çeşitli sorunlarla karşılaşıldığı belirtilmiş ve aktif öğrenme uygulamalarının önemini yeterince bilinmediği bulgularına ulaşılmıştır (Açıkgöz, Sucuoğlu ve Gökdağ, 1999; Gökçe, 2004; Kocabaş, 1998a; Selcioğlu, Demirsöz ve Kocabaş, 2006).

Dünyada ve ülkemizde eğitim alanında gerçekleştirilmeye çalışılan öğrencinin merkezde olduğu, bireysel farklılıkların göz önünde bulundurularak yaşam boyu öğrenmenin sağlanabileceği önemli yaklaşımlardan biri aktif öğrenme yaklaşımıdır (Açıkgöz, 2003; Serter, 1997). Alan yazın incelendiğinde yukarıdaki örneklerde olduğu gibi aktif öğrenme ile ilgili yapılan araştırmaların daha çok aktif öğrenmenin etkisinin ortaya çıkarılmaya çalışıldığı araştırmalar olduğu görülmektedir. Bu araştırmada sınıf öğretmenlerinden aktif öğrenmeyi nasıl algıladıklarına ilişkin görüş alınmıştır. Araştırmanın bu yönüyle yapılan araştırmaları tamamlayıcı olarak fayda getireceği düşünülmektedir. Ayrıca yapılan bu araştırma sınıf öğretmenlerinin aktif öğrenmeyi uygulayıp uygulamadıklarını, uygulama biçimleri ve kullandıkları yöntem, teknikleri belirlemede yardımcı olacağından alan yazın için önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu araştırmanın amacı “sınıf öğretmenlerinin aktif öğrenmeyi nasıl algıladıklarına ve uyguladıklarına ilişkin görüşleri”nin belirlenmesidir. Araştırmanın amacı doğrultusunda oluşturulan problem cümlesi aşağıdaki gibidir.

Araştırmanın Problem Cümlesi

Sınıf öğretmenlerinin aktif öğrenme yaklaşımını nasıl algıladıklarına ilişkin görüşleri nelerdir? Araştırmanın bu amacına ve araştırma sorusuna bağlı kalarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

Araştırmanın Alt Problem Cümleleri

1. Öğretmenler aktif öğrenmeyi nasıl tanımlamaktadır?
2. Öğretmenlerin aktif öğrenme ile ilgili kullandıklarını söyledikleri yöntem ve teknikler nelerdir?
3. Öğretmenlerin aktif öğrenme yaklaşımını sınıflarında uygularken karşılaştıkları sorunlar nelerdir?

4. Öğretmenlerin uyguladıkları aktif öğrenme öğrencilerde ne tür değişimler yaratmaktadır?

Sayıltı

Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşme formalarına görüşlerini yazarken gerçekçi ve içten davrandıkları kabul edilmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma 2010-2011 eğitim-öğretim yılında, Bursa ili merkezi, Mardin il merkezi ve Mardin ili Nusaybin ilçesinde çalışmakta olan sınıf öğretmenlerinin görüşleri ile sınırlandırılmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, sınıf öğretmenlerinin aktif öğrenmeyi nasıl algıladıklarına ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Betimsel araştırma yöntemi kullanılarak gerçekleştirilen çalışmada, öğretmenlerin görüşleri görüşme yöntemiyle elde edilmiştir.

Araştırmanın örnekleme

Araştırma örnekleminin belirlenmesinde amaçlı örneklem yöntemiyle araştırmacıların görev yapmış olduğu illerden biri batıda diğeri güneydoğuda olmak üzere iki il seçilmiştir. Araştırmada 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Bursa ili merkezinde 55, Mardin merkezde 50, Mardin'in Nusaybin ilçesinde 50 olmak üzere toplam 155 sınıf öğretmenin görüşü alınmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerden 71'i erkek (Bursa'da 15, Mardin merkezde 21, Nusaybin ilçe merkezinde 25), 84'ü kadındır (Bursa'da 40, Mardin merkezde 29, Nusaybin ilçe merkezinde 25). Araştırmaya katılan öğretmenlerin diğer özellikleri aşağıda tablolar şeklinde verilmiştir. Tablo 1'de öğretmenlerin yaş aralıkları yer almaktadır.

Tablo 1. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaş aralıkları

Yaş Aralığı	Bursa		Mardin		Nusaybin	
	f	%	f	%	f	%
23-28 yaş	22	40	18	36	20	40
29-33 yaş	11	20	17	34	15	30
34-38 yaş	12	21,8	7	14	7	14
39-43 yaş	6	10,9	6	12	5	10
44 yaş ve üzeri	4	7,2	2	4	3	6

Tablo 1'den de görülebileceği gibi Bursa ilinde araştırmaya katılan öğretmenlerin % 40'ı 23-28 yaş, % 20'si 29-33 yaş, %21,8'i 34-38 yaş, % 10,9'u 39-43 yaş, % 7,2'si 44 ve üzeri yaş aralığında yer almaktadır. Mardin ilinde araştırmaya katılan öğretmenlerin % 36'sı 23-28 yaş, % 34'ü 29-33 yaş, % 14'ü 34-38 yaş, % 12'si 39-43 yaş, % 4'ü 44 ve üzeri yaş aralığında bulunmaktadır. Mardin ilinin Nusaybin ilçesinde araştırmaya katılan öğretmenlerin % 40'ı 23-28 yaş, % 30'u 29-33 yaş, % 14'ü 34-38 yaş, % 10'u 39-43 yaş, % 6'sı 44 ve üzeri yaş aralığında yer almaktadır. Elde edilen bu bilgilere göre araştırmaya her yaş aralığında öğretmenin katıldığı anlaşılmaktadır.

Tablo 2'de öğretmenlerin sahip olduğu kıdemler yer almaktadır.

Tablo 2. Araştırmaya katılan öğretmenlerin kıdemleri

Kıdem	Bursa		Mardin		Nusaybin	
	f	%	f	%	f	%
1-5 yıl	23	41,8	18	36	20	40
6-10 yıl	8	14,5	18	36	15	30
11-15 yıl	16	29	6	12	8	16
16-20 yıl	9	16,3	6	12	4	8
21 yıl ve üzeri	2	3,6	4	8	3	6

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerden Bursa ilinde görev yapan öğretmenlerin % 41,8 oranında 1-5 yıl, % 14,5 oranında 6-10 yıl, % 29 oranında 11-15 yıl, % 16,3 oranında 16-20 yıl, % 3,6 oranında 21 ve üzeri yıl aralığında kıdeme sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Mardin'de görev yapan öğretmenlerin % 36'sı 1-5 yıl, % 36'sı 6-10 yıl, % 12'si 11-15 yıl, % 12'si 16-20 yıl, % 8'i 21 ve üzeri yıl kıdem aralığında yer almaktadır. Nusaybin'de görev yapan öğretmenlerin ise % 40'ı 1-5 yıl, % 30'u 6-10 yıl, % 16'sı 11-15 yıl, % 8'i 16-20 yıl, % 6'sı 21 ve üzeri kıdem aralığında bulunmaktadır. Elde edilen bu bilgilerin ışığında araştırmaya katılan

öğretmenlerin içinde hem mesleğin henüz başında hem de mesleki yaşantısının sonlarına gelmiş tecrübeli öğretmenlerin yer aldığı söylenebilir. Tablo 3'te ise öğretmenlerin araştırma esnasında okuttukları sınıflara ait bilgiler verilmiştir.

Tablo 3. Araştırmaya katılan öğretmenlerin okuttuğu sınıflar

Okutulan Sınıf	Bursa		Mardin		Nusaybin	
	f	%	f	%	f	%
1.Sınıf	9	16,3	8	16	10	20
2.Sınıf	11	20	8	16	10	20
3.Sınıf	11	20	8	16	9	18
4.Sınıf	14	25,4	16	32	13	26
5.Sınıf	10	18,1	10	20	8	16

Tablo 3 incelendiğinde Bursa'da araştırmaya katılan öğretmenlerin % 16,3'ü 1. sınıf, % 20'si 2. sınıf, yine % 20'si 3. sınıf, % 25,4'ü 4. sınıf, % 18,1'i 5. sınıf okutmaktadır. Mardin'de görev yapan öğretmenler % 16 oranında 1. sınıf, % 16 oranında 2. sınıf, % 16 oranında 3. sınıf, % 32 oranında 4. Sınıf ve % 20 oranında 5. sınıf okutmaktadır. Nusaybin'de ise öğretmenlerin % 20'si 1. sınıf, % 20'si 2. sınıf, % 18'i 3. sınıf, % 26'sı 4. sınıf ve % 16'sı 5. sınıf okutmaktadır. Buna göre araştırmaya her sınıf seviyesini okutan öğretmenin katıldığı söylenebilir.

Ayrıca 19 öğretmen (Bursa'da 8, Mardin merkezde 6, Nusaybin'de 5) Milli Eğitim Bakanlığına bağlı hizmet içi eğitim kurumundan aktif öğrenmeyle ilgili eğitim alırken 136 öğretmen hizmet içi eğitim almamıştır. Tüm bu özellikler beraber değerlendirildiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin yaş, cinsiyet, kıdem ve okuttukları sınıf seviyeleri açısından farklı oldukları anlaşılmaktadır. Örneklemin bu özellikler bakımından çeşitlilik göstermesi araştırmanın dış geçerliğini arttırmaktadır. Ayrıca özellikler incelendiğinde Mardin il merkezi ve Nusaybin merkezde çalışan öğretmenlerin cinsiyet, yaş, kıdem, okuttukları sınıf ve kıdem oranları bakımından özelliklerinin birbirine yakın olduğu görülmektedir. Aktif öğrenmenin bir kâğıt ve bir kalem gibi basit nesnelere yapılabileceğini de göz önünde bulundurarak Mardin il merkezi ve Nusaybin ilçesine ait bulgular birleştirilerek verilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilmiş yarı yapılandırılmış açık uçlu sorulardan oluşan görüşme formu ile toplanmıştır.

Dört sorudan oluşan bu formun hazırlanmasında sırasıyla aşağıdaki aşamalar izlenmiştir. Öncelikle daha önce bu konuda yapılmış çalışmalar incelenmiştir. İncelenen araştırmalar ve konunun kapsamı doğrultusunda sekiz açık uçlu soru hazırlanmıştır. Hazırlanan sorular için Mehmet Akif Ersoy Üniversitesinde görev yapan biri ölçme-değerlendirme ve Dokuz Eylül Üniversitesinde görev yapan iki eğitim bilimleri uzmanı toplam üç akademisyenden görüş alınmıştır. Dil, anlatım, soru yazma teknikleri ve kapsam geçerliği ile ilgili uzman görüşleri doğrultusunda bazı sorular çıkartılmış, bazı soruların soru köklerinde değişiklikler yapılmış, bazı sorular birleştirilerek soru sayısı dörde düşürülmüştür. Formun ön uygulaması 8 sınıf öğretmenine yapılmıştır. Ön uygulamada öğretmenlere sorularda anlayamadıkları noktalar sorulmuştur. Kullanılan dil ve ifade şekli gibi konularda yapılan öneriler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmış, form nihai halini almıştır. Bu forma sınıf öğretmenleri, aktif öğrenmeyi nasıl algıladıklarına ilişkin görüşlerini yazılı olarak bildirmiştir.

Verilerin Analizi

Görüşme yöntemiyle elde edilen verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler çözümlenerek kodlar oluşturulmuş ve bu kodlara dayalı temalar elde edilmiştir. Verilerin çözümlenmesiyle elde edilen tema ve kodlar, frekans ve yüzdeleri hesaplanarak tablolar şeklinde verilmiştir. Araştırmanın bulgularında, oluşturulan tablolarda yer alan öğretmen görüşleri bulgular doğrultusunda yorumlanmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR

Sınıf öğretmenlerinin aktif öğrenmeyi nasıl algıladıklarına ilişkin görüşleri betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiş ve elde edilen sonuçlar aşağıda sırayla verilmiştir. Tablolarda Mardin il merkezi ve Mardin Nusaybin ilçesi öğretmen görüşleri birleştirilerek verilmiştir.

Araştırmanın 1. alt probleminde öğretmenlerin aktif öğrenmeyi nasıl tanımladıkları incelenmiştir. Öğretmen görüşlerinin incelenmesi sonucunda “öğrenci ve öğretmen rolleri” olmak üzere iki tema elde edilmiştir. Öğretmenlerin bu temalara ilişkin görüşleri Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. Öğretmenlerin aktif öğrenme hakkında düşündükleri

Temalar ve Kodlar	BURSA		MARDİN		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Tema 1: Öğrenci Roller						
1.Öğrenci aktif katılımcıdır.	22	40	67	67	89	57,4
2.Yaparak-yaşayarak öğrenir.	20	36,3	25	25	45	29,3
3.Öğrenci odaklı öğrenmedir.	14	25,4	20	20	34	21,9
4.Öğrenci araştırandır.	17	30,9	11	11	26	16,7
5.Öğrenci sorumluluk alır.	-	-	23	23	23	14,8
6.Zihinsel yeteneklerini kullanır.	-	-	19	19	19	12,2
7.Etkili ve kalıcı öğrenir.	8	14,5	7	7	15	9,6
8.Öğrenci karar verir.	10	18,1	2	2	12	7,7
9.Öğrenci üretendir.	5	9	-	-	5	3,2
10.Öğrenci daha isteklidir.	5	9	-	-	5	3,2
11.Öğrenci öz düzenleme yapar.	-	-	3	3	3	1,9
12.Yaşam boyu öğrenendir.	2	3,6	-	-	2	1,2
Tema 2: Öğretmen Roller						
1.Öğretmen rehberdir.	15	27,2	33	33	48	30,9
2.Öğretmen pasiftir.	-	-	13	13	13	8,3
3.Öğretmen-öğrenci etkileşimi vardır.	-	-	11	11	11	7

Tablo 4 incelendiğinde öğretmenlerin aktif öğrenme ile görüşlerinin geleneksel ve bildik anlamları içerdiği, herhangi bir kaynağın incelenmesi ile elde edilebilecek yanıtlar verdikleri belirlenmiştir. Öğretmenlerin çoğunluğu aktif öğrenmeyi öğrencinin aktif katılımcı olduğu (% 57,4), öğretmenin rehberlik yaptığı (% 30,9), yaparak yaşayarak öğrenilen (% 29,3), öğrenci merkezli (% 21,9) bir yaklaşım olarak görmektedir. Ayrıca araştırmadaki bulgulara göre bu konuda hizmet içi eğitim almış öğretmenler aktif öğrenmeyi tanımlarken daha özgün ifadeler kullanmıştır. 23-33 yaş arası öğretmenlerin aktif öğrenme yaklaşımı hakkında daha çok bilgi sahibi oldukları görülmüştür. Aktif öğrenmeyi tanımlarken özgün ifadeler kullanan öğretmenler aktif öğrenmeyi öğrencinin, öğrenme sürecinde sorumluluk aldığı (% 14,8), öğrenme sürecini planlayan ve karar veren (% 7,7), merak eden, araştıran (% 16,7), zihinsel yeteneklerini kullanmaya zorlayıp (% 12,2) çok yönlü düşünebilmelerini sağlayan, üretken olmalarına katkıda bulunan (% 3,2) bir öğrenme yaklaşımı olarak tanımlamıştır. Bazı öğretmenlere göre (% 8,3) aktif öğrenmede öğretmen geri planda kalmaktadır. Oysaki aktif öğrenmede öğretmen, süreci daha önceden planlayan, öğrencileri öğrenme öncesinde, süreç yaşanırken ve sonrasında yönlendiren, öğrenme esnasında oluşabilecek sorunlara bir çözüm ortamı yaratarak müdahale eden konumundadır.

Araştırmanın 2. alt probleminde ise öğretmenlerin aktif öğrenmeyi sınıflarında nasıl uyguladıkları, uygularken hangi strateji, hangi yöntem, teknik, araç-gereç vb. kullandıkları sorulmuştur. Öğretmenlerin yazılı olarak verdikleri görüşler betimsel analiz yöntemiyle irdelenmiştir. Elde edilen görüşler “stratejiler”, “yöntemler-teknikler” olmak iki tema altında özetlenmiş ve sonuçlar Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmelerin kullandıklarını söyledikleri aktif öğrenme strateji, yöntem-teknikleri

Tema ve Kodlar	BURSA		MARDİN		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Tema 1: Stratejiler						
1. Buluş yoluyla öğrenme	14	25,4	17	17	31	20
2. Sunuş yoluyla öğrenme	13	23,6	9	9	22	14,1
Tema 2: Yöntemler- Teknikler						
1.Soru-cevap	21	38,1	70	70	91	58,7
2.Dramatizasyon	26	47,2	40	40	66	42,5
3.Beyin fırtınası	21	38,1	45	45	66	42,5
4.Tartışma	20	36,3	37	37	57	36,7
5.Problem çözme	13	23,6	24	24	37	23,8
6.Örnek olay	6	10,9	18	18	24	15,4
7.Kavram ağı-kavram haritası-zihin haritası	4	7,2	14	14	18	11,6
8.Grup çalışması	10	18,1	5	5	15	9,6
9. Deney	-	-	14	14	14	9
10.Proje tabanlı öğrenme	6	10,9	5	5	11	7
11.Rol oynama	-	-	12	12	11	7
12.Altı şapkalı düşünme tekniği	5	9	4	4	9	5,8
13.Gösterip yaptırma	-	-	7	7	7	2,5
14.Gezi-gözlem	-	-	7	7	7	2,5
15.Çoklu zekâ	2	3,6	1	1	3	1,9
16.Şiir-mektup yazma	-	-	3	3	3	1,9
17.Eğitsel oyun	2	3,6	1	1	3	1,9
18.Panel-münazara	-	-	3	3	3	1,9
19.Performans ödevi	-	-	2	2	2	1,2
20.Resim-fotoğraf yorumlama	-	-	2	2	2	1,2
21.Tümevarım	-	-	2	2	2	1,2
22.Cümle-hikâye tamamlama	-	-	2	2	2	1,2
23.İşbirliğine dayalı öğrenme	-	-	1	1	1	0,6
24. Mikro öğretim	-	-	1	1	1	0,6
25.Pantomim	-	-	1	1	1	0,6
26.Yazılı anlatım	-	-	1	1	1	0,6
27.Resim yaptırma	-	-	1	1	1	0,6
28.Empati	-	-	1	1	1	0,6
29.Tiyatro	-	-	1	1	1	0,6
30.Probleme dayalı öğrenme	-	-	1	1	1	0,6
31.Balık kılıcı	-	-	1	1	1	0,6

Tablo 5’te öğretmenlerin kullandıklarını söyledikleri aktif öğrenme strateji, yöntem-teknikleri yer almaktadır. Öğretmenler % 20 oranında buluş yoluyla öğrenme stratejisini, % 14,1 oranında sunuş yoluyla öğrenme stratejisini kullandıklarını ifade etmiştir. Öğretmenlerin sıklıkla (% 58,7) kullandığı teknik, tablodan da görülebileceği gibi soru- cevap yöntemidir. Bunun yanında öğretmenler “Beyin Fırtınası” ve “Dramatizasyon”u sıklıkla (% 42,5) kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin % 36,7’si tartışma, % 23,8’i problem çözme, % 15,4’ü örnek olay, % 11,6’sı kavram ağı-kavram haritası-zihin haritası, % 9,6’sı grup çalışması, % 9’u deney, % 7’si proje tabanlı öğrenme, rol oynama, % 5,8’i altı şapkalı düşünme tekniği, % 2,5’i gösterip yaptırma, gezi gözlem yöntem ve tekniklerine değinmişlerdir. Öğretmenlerin % 1,9’u çoklu zekâ, şiir-mektup yazma, eğitsel oyun, panel-münazara; % 1,2’si performans ödevi, resim ve fotoğraf yorumlama, tümevarım, cümle ve hikâye tamamlama yollarından söz etmiştir. Yine öğretmenlerin % 0,6’sı “İşbirliğine Dayalı Öğrenme, Mikro Öğretim, Pantomim, Yazılı Anlatım, Resim Yaptırma, Empati, Tiyatro, Probleme Dayalı Öğrenme ve Balık Kılıcı” gibi yollardan bahsetmiştir. Tablo 2 incelendiğinde öğretmenlerin, öğrencilerin ilgi, yetenek, zekâ gibi özelliklerini düşünmeden her öğrenme alanı ve kazanımı için benzer yöntem ve teknikleri kullandıkları anlaşılmaktadır. Farklı yöntem ve tekniklerin kullanılma sıklığı oldukça düşüktür. Bu durum öğretmenlerin ilk sorudaki aktif öğrenmeye yönelik görüşleri ile uygulama boyutu arasında farklılıklar olduğunu gösterdiği gibi öğretmenlerin araştırma veya ön hazırlık gerektiren yöntem ve teknikleri öğretim durumlarında daha az tercih ettikleri şeklinde de yorumlanabilir.

Araştırmanın 3. alt probleminde “Öğretmenlerin aktif öğrenme yaklaşımını sınıflarında uygularken karşılaştıkları sorunlar nelerdir?” sorusuna yanıt aranmıştır. Öğretmenlerin görüşlerinden elde edilen veriler “öğretim programı, okul, öğrenci, öğretmen ve veli ile ilgili sorunlar” temaları altında kodlanmış ve Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Öğretmenlerin aktif öğrenmeyi uygularken karşılaştığı problemler

Tema ve Kodlar	BURSA		MARDİN		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Tema 1: Programla İlgili Sorunlar						
1.Zaman sıkıntısı	17	30,9	29	29	46	29,6
2. Kitapların bölgeye uygunsuzluğu	-	-	10	10	10	6,4
3. Konuları yetiştirme kaygısı	-	-	3	3	3	1,9
Tema 2: Okulla İlgili Sorunlar						
1.Kalabalık sınıflar	18	32,7	30	30	48	30,9
2.Araç-gereç yetersizliği	15	27,2	28	28	43	27,7
3.Sınıfın-okulun fiziksel yapısı	-	-	16	16	16	10,3
Tema 3: Öğrenciyle İlgili Sorunlar						
1.Öğrencilerin kendini ifade etme güçlüğü	-	-	55	55	55	35,4
2.Öğrencinin merak ve ilgisinin olmaması	12	21,8	30	30	42	27
3.Yetersiz hazır bulunuşluk	-	-	23	23	23	14,8
4.Öğrenci seviyelerinin farklı olması	16	29	7	7	23	14,8
5.Çekingenlik-utangaçlık-güven problemi	-	-	11	11	11	7
6.Öğrencilerde sorumluluk bilincinin olmaması	10	18,1	-	-	10	6,4
7.Dikkat dağınıklığı-gürültü sorunu	-	-	8	8	8	5,1
8.Konu dışına çıkma	-	-	6	6	6	3,8
9.Öğrencilerin sıkılması	2	3,6	-	-	2	1,2
Tema 4: Öğretmenle İlgili Sorunlar						
1.Sınıf yönetimi zorlaşır	13	23,6	5	5	18	11,6
2.Araştırma yapma imkânının olmaması	-	-	10	10	10	6,4
Tema 5: Veliyle İlgili Sorunlar						
1.Aile duyarlılığı-ilgisizliği	18	32,7	7	7	25	16,1

Tablo 6'da öğretmenlerin aktif öğrenmeyi uygularken karşılaştığı sorunlar beş tema altında incelenmiştir. Öğretmenlerin programla ilgili karşılaştığı problemlerin çoğunu (% 29,6) zaman sıkıntısı almaktadır. Buna bağlı olarak kitapların bölgeye uygunsuzluğu (% 6,4) ve müfredatı yetiştirme kaygısı (% 1,9) öğretmenlerin aktif öğrenmeyi kullanma sıklığını azaltmaktadır. Öğretmenlerin okul ile ilgili problemleri sıklıkla (% 30,9) kalabalık sınıflardır. Ayrıca araç- gereç yetersizliği (% 27,7), okulun ve sınıfın fiziksel yapısı (% 10,3) öğretmenlerin uygulama yaparken karşılaştığı diğer problemlerdir. Bu görüşlerin aksine aktif öğrenmenin etkililiğinin başlıca nedenlerinden biri aktif öğrenmenin oturacak yeri olan her mekânda ve yalnızca kâğıt, kalem, ders kitabı gibi basit araçlarla da uygulanabiliyor olmasıdır. Öğrenciyle ilgili problemlerde ise Mardin' de görev yapan öğretmenlerin çoğunluğu (% 35,4) öğrencilerin kendilerini ifade

edemediklerini dile getirmiştir. Yine öğretmenlerin % 27'si öğrencilerin merak ve ilgisinin olmadığını, % 14,8'i hazır bulunuşluklarının yetersiz ve seviyelerinin farklı olduğunu, % 7'i çekingenlik-güven problemi olduğunu, % 6,4'ü öğrencide sorumluluk bilincinin olmadığını, % 5,1 dikkat dağınıklığı-gürültü sorununun yaşandığını, % 3,8'i konu dışına çıkıldığını ve % 1,2'si öğrencilerin sıkıldığını ifade etmiştir. Öğrenciyle ilgili belirtilen problemler incelendiğinde aslında aktif öğrenmenin gerçekleştirildiği eğitim ortamlarında bunların aksinin yaşandığı durumlardır. Belirtilen diğer problemlerde öğretmenler sınıf yönetiminde zorlandıklarını (% 11,6), araştırma yapma imkânlarının olmadığını (% 6,4) velilerin ilgisiz ve duyarsız olduğu (% 16,1) belirtmiştir. Ayrıca Bursa ilinde velilerin ilgisiz ve duyarsız olduğunu belirten öğretmenlerin oranının % 32,7 olması dikkat çekicidir. Elde edilen bu sonuçlar araştırmaya katılan öğretmenlerin öğrenmeyi iyi planlamadıklarını ve aktif öğrenmeyi tam anlamıyla gerçekleştiremediklerini göstermektedir. Ayrıca elde edilen sonuçlara göre karşılaşılan sorunların öğretmenlerin uygulama yönlerinin eksik olmasıyla ilgili olabileceği de düşünülmektedir.

Araştırmanın 4. alt probleminde öğretmenlerin uyguladıkları aktif öğrenmenin, öğrencilerde ne tür değişimler yarattığı hakkındaki görüşleri incelenmiştir. Verilen cevaplar, “duyuşsal özellikleri ile ilgili”, “bilişsel özellikleri ile ilgili” ve “psiko-motor özellikleri ile ilgili” olmak üzere üç tema altında incelenmiş, elde edilen veriler Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7’de öğretmenlerin uyguladığı aktif öğrenme yollarının öğrencilerde yarattığı değişimler yer almaktadır. Duyuşsal özellikler ile ilgili öğretmenlerin % 32’si öğrencilerin özgüveninin arttığını, % 24,5’i daha istekli olduklarını, % 6,4’ü öğrencinin kendini keşfettiğini, % 4,5’i sorumluluk bilincinin geliştiğini ve % 2,5’i önemsenme-aitlik hissini arttığını belirtmiştir. Bilişsel özelliklerle ilgili öğretmenlerin % 40,6’sı öğrenme verimliliğinin arttığını, % 16,1’i öğrencilerin başarılarının arttığını, % 12,9’u çok yönlü düşüncenin geliştiğini, % 9’u yaratıcı düşünme becerisinin geliştiğini, % 6,4 problem çözme, merak, sorgulama, araştırma yönlerinin geliştiğini, % 5,1’i öğrencilerin kendilerini ifade etme becerilerinin arttığını, % 4,5’i öğrenciler arası iletişim ve etkileşimin arttığını ifade etmiştir. Ayrıca öğretmenlerin % 1,2’si öğrencilerin el becerilerinin geliştiğinden bahsetmiştir. Bursa ilinde görev yapan öğretmenler aktif öğrenmenin öğrencilerde meydana getirdiği değişiklikleri daha yüksek oranda belirtmiştir. Tablo bütün olarak incelendiğinde araştırmaya katılan hem doğudaki hem de batıdaki öğretmenler aktif öğrenmeyi uyguladıklarında öğrencilerde duyuşsal, bilişsel ve psiko-motor alanda gelişmeler meydana geldiğini belirtmiştir.

Tablo 7. Uygulanan aktif öğrenme yollarının öğrencilerde yarattığı değişimler

Tema ve Kodlar	BURSA		MARDİN		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
Tema 1: Duyuşsal Özellikler ile İlgili						
1.Özgüven artar.	33	60	18	18	51	32,9
2.Daha istekli olur.	20	36,3	18	18	38	24,5
3.Öğrenci kendini keşfeder.	7	12,7	3	3	10	6,4
4.Sorumluluk bilinci gelişir.	-	-	7	7	7	4,5
5.Önemsizlik ve aitlik hissi artar.	-	-	4	4	4	2,5
Tema 2: Bilişsel Özellikler ile İlgili						
1.Öğrenme verimliliği artar. (etkili ve kalıcı öğrenir.)	28	50,9	35	35	63	40,6
2.Başarıları artar.	22	40	3	3	25	16,1
3.Çok yönlü (eleştirel) düşünce gelişir.	16	29	4	4	20	12,9
4. Yaratıcı düşünme becerisi gelişir.	8	14,5	6	6	14	9
5.Problem çözme becerisi gelişir.	10	18,1	-	-	10	6,4
6.Merak, sorgulama, araştırma yönleri gelişir.	-	-	10	10	10	6,4
7.Kendilerini ifade etme becerileri artar.	-	-	8	8	8	5,1
8.Öğrenciler arası iletişim-etkileşim artar.	-	-	7	7	7	4,5
Tema 3: Psiko-motor Özellikler ile İlgili						
1.El becerileri gelişir.	-	-	2	2	2	1,2

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin aktif öğrenmeyi nasıl algıladıklarına ilişkin görüşleri belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar alt problem sırasına göre aşağıdaki gibi özetlenmiştir.

Araştırmanın 1. alt probleminden elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin aktif öğrenme hakkında bilgi sahibi oldukları, fakat düşüncelerinin genel olarak geleneksel ve bilindik anlamları içerdiği, aktif öğrenmeyi tam anlamıyla uygulayamadıkları ve uygulamanın da zor olduğunu belirttikleri ortaya çıkmıştır.

Araştırmanın bu sonucu başka araştırmaların sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Gökçe (2004) yaptığı araştırmada, öğretmenlerin aktif öğrenmenin öğrencilere sağladığı yararları kendine güven duyma ve ifade etme, işbirliği ve ekiple çalışma, duygusal ve sosyal gelişimine katkıda bulunma, yaratıcılığı geliştirme, ders başarısında artma, sözel dil becerilerini geliştirme, görev ve sorumluluk almaya istekli olma olarak ifade ettiklerini belirtmesine rağmen, ilköğretim okullarında aktif öğrenme sürecinin yeterince uygulanmadığı ve öğretim ilkelerinin planlanma sürecine öğrencilerin aktif olarak katılmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmanın 2. alt probleminden elde edilen bulgulara göre öğretmenler, aktif öğrenmeyi uygularken birçok farklı strateji, yöntem ve teknik kullandıklarını ifade etmişlerdir. Kullanılan bu strateji, yöntem ve teknikler arasından soru-cevap, dramatizasyon, beyin fırtınası, tartışma, problem çözme ve buluş yoluyla öğrenme öğretmenler tarafından sıklıkla kullanılmaktadır. Bununla birlikte farklı yöntem ve tekniklerin kullanım sıklığı oldukça düşüktür.

Araştırmadan elde edilen bu bulgular bazı araştırma sonuçlarıyla da benzerlik göstermektedir. Kyriacou (1992) yaptığı araştırmada, öğretmenlerin matematik dersinde daha çok açıklama, gösterme ve soru sorma yöntemlerini kullandığı, bununla birlikte araştırma, probleme dayalı öğrenme yöntemlerinin ve diğer tekniklerin giderek artarak kullanılmaya başlandığı bulgularına ulaşmıştır. Bulut'un (2005) yaptığı araştırmada ise öğretmenlerin aktif öğrenme tekniklerinden işbirliğine dayalı öğrenme, problem çözme ve yaratıcılık gibi teknikleri sürekli, örnek olay inceleme, keşfederek öğrenme ve beyin fırtınasını ara sıra, köşeleme, mahkeme, tereyağ ve kartopu tekniklerini az kullandıkları ortaya çıkmıştır.

Araştırmanın 3. alt probleminden elde edilen bulgularda öğretmenlerin aktif öğrenmenin uygulanmasıyla ilgili birçok farklı sorundan bahsettikleri belirlenmiştir. Bu sorunlar beş tema altında toplanmış ve ilgili bulgular kısaca özetlenmiştir. Programla ilgili sorunlar temasında öğretmenler, zaman sıkıntısından, kitapların bölgeye uygun olmadığından ve konuları yetiştirme kaygılarından bahsetmiştir. Okulla ilgili sorunlar temasında öğretmenler, sınıfların kalabalıklığı, araç-gereç yetersizliği ve okulların fiziki yapısı gibi sorunları ifade etmiştir. Öğrencilerle ilgili sorunlar temasında öğretmenler, daha çok öğrencilerin kendini ifade etme güçlüğü, merak ve ilgilerinin olmaması, yetersiz hazır bulunuşluk düzeyleri, seviyelerin farklı olması, çekingenlik-güven problemi, öğrencilerde sorumluluk bilincinin olmaması gibi sorunları belirtmiştir. Öğretmenle ilgili sorunlar temasına göre öğretmenler, sınıf yönetiminde zorlandıklarını ve araştırma yapma imkânlarının olmadığını ifade etmiştir. Velilerle ilgili sorunlar temasında ise öğretmenler ailelerin duyarsız ve ilgisiz olduğunu belirtmiştir.

Bu araştırma sonuçlarına benzer olarak Açıkgöz, Sucuoğlu ve Gökdağ (1999) yaptıkları araştırmada öğrencilerin aktif öğrenme yöntemlerinin uygulanmasına hazır olmaması, öğretmenlerin kaygıları ve sürenin uzaması gibi sorunların ortaya çıktığı belirtilmiştir. Bulut'un (2005) çalışmasında ise okulların fiziki yapısının yetersizliği, araç-gereç ve kılavuz kaynakların olmaması, teftiş ve denetim sisteminde öğretmen değerlendirmesinin aktif öğrenmeye yönelik yapılmaması, öğretmenlerin aktif öğrenme konusunda yetersizliği, uygulama yetersizlikleri ve öğretmenlerin geleneksel eğitim anlayışına yatkın olması gibi sorunlardan dolayı aktif öğrenmenin

uygulanmasının olumsuz etkilendiği belirtilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin aktif öğrenmeyle ilgili bilgiyi hizmet içi eğitim kurslarında aldığı, bir kısmının bu konu hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığı ortaya konmuştur.

Araştırmanın 4. alt probleminde aktif öğrenme yollarının öğrencilerde yarattığı değişimler sorulmuş. Elde edilen bulgular üç tema altında şu şekilde özetlenmiştir. “Duyuşsal özelliklerle ilgili” adlı temada öğretmenler, aktif öğrenmenin öğrencilerin özgüvenini, önemsenme-aitlik hissini arttırdığını, öğrencinin kendini keşfederek sorumluluk bilincinin geliştiğini, öğrenmeye karşı daha istekli olduğunu belirtmiştir. “Bilişsel özelliklerle ilgili” adlı temada etkili ve kalıcı öğrenmenin gerçekleştiği, başarının arttığı, eleştirel, yaratıcı düşünme, problem çözme, kendini ifade etme becerilerinin geliştiği, öğrencilerin merak-sorgulama-araştırma yönlerinin geliştiği ve öğrenciler arası iletişim-etkileşimin arttığı öğretmenler tarafından ortaya konmuştur. “Psiko-motor özelliklerle ilgili” adlı temada ise öğretmenler, aktif öğrenmenin el becerilerini geliştirdiğini ifade etmiştir.

Araştırmadan elde edilen bu bulgular bazı araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Sivan ve diğerleri (2000) aktif öğrenme yaklaşımının öğrencilerinin başarılarını artırmanın ötesinde öğrencilerde merak duygusunun oluşması, bilgiyi kullanma ve geliştirme, bağımsız öğrenme becerilerini geliştirme ve gelecek planlamalarında bulunmalarını sağladığını belirtmiştir. Bu görüşler aktif öğrenmenin yöntemlerinden biri olan işbirlikli öğrenmenin olumlu etkilerinin gözlemlendiği Kocabaş (1998a; 1998b) ve Selcioğlu, Demirsöz ve Kocabaş’ın (2006) araştırmalarını da desteklemektedir. Aksu’nun (2005) yaptığı araştırmada ise öğrenciler aktif öğrenme çalışmalarının öğrenmeyi kolaylaştırdığını, öğrenciyi daha etkin hale getirdiğini, işbirliğini, grupta çalışmayı öğrendiklerini ve arkadaşlarını daha yakından tanıma olanağı elde ettiklerini ifade etmiştir. Öğretmenlerin ise uygulama sürecindeki aktif öğrenme yöntem ve tekniklerini gördükten sonra görüşlerinde değişimler olduğu ve bu değişimin aktif öğrenme lehine olduğu belirlenmiştir.

Araştırmanın bulguları doğrultusunda geliştirilen öneriler aşağıda verilmiştir.

Öneriler

1. Öğretmenlerin aktif öğrenmeyi sınıflarında nasıl uyguladıklarına ilişkin gözlemlere dayalı araştırmalar yapılmalıdır.
2. Öğretmenlerin aktif öğrenme yaklaşımı ile ilgili bilgi ve uygulama becerilerini artıracak hizmet içi eğitimlere ağırlık verilmelidir. Öğretmenlere uygulamaları konusunda mutlaka geri bildirim verilmelidir.
3. Ülkemizde hem batı hem de doğu bölgeleri aktif öğrenme

uygulamaları konusunda özendirilmeli, öğretmenler bölgelerin özelliklerini de dikkate alarak farklı yöntemler uygulamaya teşvik edilmelidir.

4. İlköğretim Okullarındaki eğitim ve öğretim uygulamaları sık sık değerlendirilerek geri dönütler verilmeli ve öğrencilerin eğitim hakkını en iyi şekilde almaları için aktif öğrenme koşulları sağlanmalıdır.

5. Özellikle doğu illerimizde öğrencilerin eğitim haklarını almaları konusunda veliler, ana-babalar da eğitim sürecinden geçirilmelidirler. Okul onlar için de bir eğitim kurumu olarak sürekli eğitim merkezi olmalıdır.

KAYNAKLAR

- Açıkgöz, Ü., K. (2003). *Aktif Öğrenme*. İzmir: Eğitim Dünyası Yayınları.
- Açıkgöz, Ü. K., Sucuoğlu K. H. ve Gökdağ, M. (1999). Öğretmenlerin Etkin Öğrenmenin Acemilik Döneminde Karşılaştıkları Sorunlar ve Baş Etme Stratejileri. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi. İzmir, Özel Sayı:1, 301-312*.
- Aksu, H. H. (2005). İlköğretimde Aktif Öğrenme Modeli İle Geometri Öğretiminin Başarıya, Kalıcılığa, Tutuma ve Geometrik Düşünme Düzeyine Etkisi. Yayınlanmış Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Ayan, M. (2002). Etkin Öğrenme Yaklaşımının Sınıf Öğretmenleri Tarafından Uygulanması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aydede, N., M. (2006). İlköğretim Altıncı Sınıf Fen Bilgisi Dersinde Aktif Öğrenme Yaklaşımını Kullanmanın Akademik Başarı, Tutum ve Kalıcılık Üzerine Etkisi. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Bayrak, S (2000). *Yükseköğretimde Aktif Eğitim: Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Burbach, M. E., Matkin, G. S. ve Fritz, S. M. (2004). Teaching Critical Thinking in an Introductory Leadership Course Utilizing Active Learning Strategies: A Confirmatory Study' *College Student Journal, 38(3), 482-493*.
- Bulut, P. (2005). Okul Öncesi Aktif Öğrenme Modelinin Uygulanabilirliği. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Canakay, U., E. ve Bilen, S. (2008). Active Learning and Self-Efficacy Beliefs. *Turkish Journal of Music Education (January), 1 (1), 46-54*.
- Dilaver, H., H. (1996). "Türkiye'de Öğretmen İstihdamının Dünü, Bugünü ve Yarını", *Eğitimimize Bakışlar*. Birinci Basım. İstanbul: Kültür Koleji Vakfı Yayınları 1: 117-143.
- İnan, H. (2003). İlköğretim Birinci Sınıfta Aktif Öğrenme Stratejilerinin Kullanımının Öğrenci Başarısına Etkisi. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Gökçe, E. (2004). İlköğretimde Aktif Öğrenmenin Öğrenciler Üzerindeki Etkisi. XII. Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, I: 213-232.

- Kalem, S. Ve Fer, S. (2003). Aktif Öğrenme Modeliyle Oluşturulan Öğrenme Ortamının, Öğrenme, Öğretme ve İletişim Sürecine Etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri (Educational Sciences Theory and Practise)*, 3 (2), 433-461.
- Kocabaş, A (1998a). İşbirlikli Öğretmenin Blok Flüt Öğretimi ve Öğrenme Stratejileri Üzerindeki Etkileri. *Ankara Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (Journal Of Education)*, 14, 117-123.
- Kocabaş, A. (1998b). İşbirlikli ve Geleneksel Öğrenme Yöntemlerinin Müziğe İlişkin Tutumlar Üzerindeki Etkisi. *Ankara TED Eğitim ve Bilim Dergisi (Nisan 1998)*, 22 (108), 36-40.
- Koç, C. (2007). Aktif Öğrenmenin Okuduğunu Anlama, Eleştirel Düşünme ve Sınıf İçi Etkileşim Üzerindeki Etkileri. Yayınlanmış Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, İzmir.
- Kyriacou, C. (1992). Active Learning in Secondary School Mathematics. *British Educational Research Journal*, 18 (3), 12-15.
- McNeal, A. P. (2001). Student Active Learning in Phycology Classroom. *Teaching and Educational Innovation*, A361.
- Memnun, S. D. (2008). Sekizinci Sınıfta Permütasyon ve Olasılık Konularının Aktif Öğrenme İle Öğretiminin Uygulama Düzeyi Öğrenci Başarısına Etkisi. *Uludağ Üniversitesi eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 403-426.
- Selcioğlu, D., E. ve Kocabaş, A. (2006). Çoklu Zekâ Kuramına Dayalı İşbirlikli Öğrenmenin Müzikte Erişi ve Hatırda Tutma Üzerindeki Etkileri. Ankara Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi, Gazi Üniversitesi (14-16 Nisan) Bildiri Kitabı I: 522-535.
- Senemoğlu N., Gömleksiz, M. Ve Üstündağ, T. (2001). *Öğrenmenin Oluşumu Öğretme Model Strateji ve Teknikleri*. İlköğretimde Etkili Öğretme ve Öğrenme Öğretmen El Kitabı.
- Serter, N. (1997). *21. Yüzyıla Doğru İnsan Merkezli Eğitim*. İstanbul: Sarmal Yayınevi.
- Sivan, A., Leung, R. W., Woon, C.C., Kember, D. (2000). An implementation of active learning and its affect on quality of student learning. *Innovations in Education and Training International*, 37 (4), 381-389
- Subaşı, G. (2002). Etkili Öğrenme: Öğrenme Stratejileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 146: 32.
- Telli, A., Yıldırım, H. İ., Şensoy, Ö. ve Yalçın, N. (2004). İlköğretim Yedinci Sınıflarda Basit Makineler Konusunun Öğretiminde Laboratuar Yönteminin Öğrenci Başarısına Etkisi. *G. Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24 (3), 291-305.
- Tombe, V. K. (1989). Selected Community Staff Deveelopment Programs in Maryland and Virginia. *Dissertation Abstract International*, 51 (6).
- Şahinel, M. (2003). *Etkin Öğrenme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Wilke, R. R., (2003). The Effect of Active Learning On Student Characteristics in Human Physiology Course For Nonmajors . *Advence in Physiology Education*, 27 (4).
- Vural, B. (2004). *Öğrenci Merkezli Eğitim ve Çoklu Zekâ*. İstanbul: Hayat Yayıncılık.
- Yavuz, K. E. (2005). *Aktif Öğrenme Yöntemleri*. Ankara: Ceceli Yayınları.